

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cæremoniale FF. Minorum Strictioris Observantiæ Almæ
Provinciæ Saxonæ S. Crucis**

Sächsische Franziskanerprovinz vom Heiligen Kreuz

Nevhsii, 1706

VD18 10502327

Titulus IV. De Introitu, Kyrieleison & Gloria in Excelsis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71672)

TITVLVS IV.

*De Introitu, Kyrieleison : et Gloria in
Excelsis.*

N. 4. **I**N Missa solemni Sacerdos facta Confessione ascendit nulla facta tum
reuerentia, cum Ministris ad medium altaris. Vbi dicto ORA-
MUS TE DOMINE & osculato altari. Ministri non osculantur, neque
tangunt altare, sed suo quisque loco inclinat.

Ibidem. Ponit incensum & thuribulum. Sacerdos osculato altari
manens in medio se vertit ad cornu Epistolæ, & sinistra manu super al-
tare posita, ter incensum, non nimis contulum ne statim evanescat,
ponit in thuribulum : ministrante Diacono naviculam & Thuriferario
thuribulum. Dextro quasi genuflexo offert Acolythus thuribulum
elevatum & apertum. Diaconus verò accipiens cochlear vacuum
circa partem inferiorem manubrii. Parum inclinatus versus Celebran-
tem dicit BENEDICITE PATER REVERENDE & osculatur cochlear & ma-
num Celebrantis ante & post. Pro quo universaliter

Nota : Quando Diaconus, vel quicumque Minister aliquid dat
Celebranti, ut id quod dat, non tunc osculatur primùm quando jam
dat in manum Celebrantis, vel prope manum illius, sed facta prius in-
clinatione humerorum versus Celebrantem, stans erectus, id quod
dare vult ori suo admovens, osculatur, & tunc porrigit illud, & ma-
num Celebrantis inclinatus osculatur, antequam id, quod dat, dimit-
tat. Cum verò aliquid à Celebrante accipit, inclinatus manum Ce-
lebrantis osculatur, qui non dimittit id quod tenet, antequam manum
osculatus fuerit, Minister autem illud accipiens, stans erectus illud
quod accepit osculatur & Celebranti se inclinat.

Ibidem. Celebrans ter incensum ponit in thuribulum, dicens interim
AB ILLO BENEDICARIS. Ita ut præcise ad hoc verbum BENEDICARIS,
producat, manu dextra signum crucis super thus in thuribulo. Postea
Dia-

de Missa solemni.

51

oonus, dimissa navicula accipit thuribulum & dat Celebranti, osculatâ prius catenularum summitate & manu ejus dextra: modo in notabili præcedenti dicto. Qui facta cruci profunda reverentia. Sed quoniam in Provincia nostra non celebrabitur impostero Missa Conventualis nisi in altari majori, in quo ubivis est tabernaculum sanctissimi Sacramenti, unde ut sequitur.

N. 6. Si in altari fuerit tabernaculum sanctissimi Sacramenti, accepto thuribulo antequam incensationem, genu flectit, quod etiam omnes Ministri faciunt unico genu. Deinde crucem rectè & æquali ductu ter incensat nihil dicens, & facta ab omnibus cruci profunda inclinatione, ut habetur n. 5. Si vero fuerint in altari Reliquiæ seu imagines, sculptæ, Sanctorum, incensata cruce, & facta ei reverentia antequam discedat à medio altaris primum incensat eas quæ à dextris sunt id est à parte Evangelii bis ducens thuribulum incipiens semper ab iis, quæ cruci vel tabernaculo sunt proximiores: & facta iterum cruci reverentia profunda ab omnibus inclinatione, incensat similiter bis alias, quæ sunt à sinistris id est à parte Epistolæ. Deinde prosequitur incensationem altaris ut supra n. 4. vide Rubricam ibidem, & facta iterum cruci reverentia, quoniam à medio recedit, incensat altare ter ducens thuribulum æquali distantia, prout distribuuntur candelabra, vel pro ut distribuere, si forte non sint sex: à medio usque ad cornu Epistolæ, Thuriferario interim, posita prius navicula super credentiam, ab altari librum removens cum cussino, quem ambabus manibus ante pectus tenens, se retrahit extra cornu Epistolæ ad planum facie versa ad altare, & facta incensatione partis Epistolæ loco suo reponit, quod simili modo facit, quando cornu Evangelii incensabitur post Offertorium.

Ibidem ubi dimissa manu thurificat illius postremam partem inferiorem lateralem, mox Superiorem bis ducto thuribulo, semel ad partem inferiorem, & semel ad partem superiorem. Et conversus ad altare: sed parum lateraliter, elevans manum incensat ejus planitiem seu mensam in parte anteriori prius enim incensata fuit posterior altaris pars in qua sunt candelabra. Ita GAVANTUS. Ter, per debita intervalla ducens thuribulum usque ad medium & 2da vice sub incensatione ante tabernaculum

naulum genuflectitur. à genuflexione surgens, procedendo thurificat aliud latus triplici ductu usque ad cornu Evangelii eo modo quo latus Epistolæ. Deinde manu aliquantulum demissa incensat anteriorem ejus partem seu frontem altaris ter ducens thuribulum usque ad medium. Et propterea vice ab omnibus flectitur. Deinde incensat similiter triplici ductu reliquam partem anteriorem usque ad cornu Epistolæ, ubi reddito thuribulo ipsi Diacono ab eo incensatur triplici ductu. Diaconus ante & post incensationem Sacerdoti se mediocriter inclinatur, Sacerdos verò nullam facit reverentiam Diacono.

N. 7. Diaconus & Subdiaconus hinc inde assistunt Celebranti dum incensat posteriorem Casulæ partem ita elevando, ut commodior fiat incensatio, altera interim manu pectori admota. Et cum transeunt ante crucem semper genuflectunt: textus loquitur tantum de transitu ante crucem sub incensatione, & non de quovis alio transitu accessu vel recessu. Similiter quod habetur Part. I. Tit. 13. n. 4. Diaconus verò genuflectit dum transit ante crucem, de solo transitu sub incensatione & aspersione tumuli intelligendum est. Eritque juxta hunc sensum major cæremoniarum uniformitas, prout hactenus in Provincia nostra observatum fuit si tamen Sacerdos celebret in altari, in quo non est tabernaculum sanctissimi Sacramenti, tum Sacerdos sub incensatione inclinatur, Ministri autem, genuflectunt quotiescunque sub incensatione transeunt ante crucem. Notet autem Sacerdos, ut in actu incensationis decenter se gerat, fiat tractim absque capitis & personæ giratione, cum ducit ac reducit thuribulum, sinistram, qua summitatem catenularum tenet, immobilem ad pectus collocet dextram verò decenter cum thuribulo moveat.

N. 7. Deinde Celebrans Diacono à dextris ejus, in superiori altaris gradu: Subdiacono à dextris Diaconi in gradu sequenti, vel in plano, si non sint plures gradus stantibus in cornu Epistolæ legit Introitum Celebrans solus Introitum legit, Ceroferariis hinc inde, sed sine candelabris, quæ nec sub confessione aut incensatione tenent, assistentibus. Deinde adhuc manens in cornu Epistolæ, legit alternatim cum Ministris KYRIE ELEISON. Et tum si sedere velit, donec Kyrie à Choro absol-

absolvatur, descendit juxta Cæremoniale Romanum per viam breviorē seu per cornu Epistolæ, si sedere nolit vadit ad mediū: Diaconus super 2dum altaris gradum Subdiaconus in plano Capellæ se locat formantes lineam rectam.

Ibid. Cum verò intonat Hymnum GLORIA IN EXCELSIS DEO, ad verbum *Gloria*, Diaconus & Subdiaconus in locis suis profundè inclinant, & Diaconus paululum recedit versus cornu Epistolæ, expectaturus Subdiaconum, qui ad eundem gradum paululum versus cornu Evangelii ascendit: & ad verbum *Deo*, cum Sacerdote caput inclinant, & pari gressu hinc inde ascendunt ad latera Celebrantis, ubi cum eo legunt Hymnum, caputque inclinant ad verba Hymni, ad quæ inclinare se debet Sacerdos, & cum eodem signant se in fine Hymni, quod etiam observandum ad Introitum & ad *Credo*. Finito Hymno facta ad altare profunda inclinatione, revertuntur ad loca sua post Celebrantem, absque nova ibidem reverentia.

Si sub GLORIA sedendum, descendunt ut supra. Sedent autem manibus infra sacras vestes occultatis, faciantque reverentiam per capitis inclinationem ad verba decantata ad quæ inclinandum est. Si sub TRACTU, ALLELUIA: vel CREDO sedent, & in Choro cantentur ad quæ flectendum essit, non flectunt, nisi certis diebus: vide Parte I. tit. 17. n. 3.

Acolythus, nisi circa alia occupatus fuerit, & Versicularii, interim dum alii sedent, flectunt in ultimo altaris gradu. Hymno ferme finito, idem est aliis temporibus dum sedent.

Per planum Capellæ revertuntur ad altare, Subdiacono præcedente, & facta reverentia ante infimum gradum Sacerdos ascendit, reliqui se sistunt locis suis.

